

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський державний університет

харчування та торгівлі

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНИХ
МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

для студентів факультету управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю спеціальності

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
спеціалізації «Організація оптової, роздрібної торгівлі та біржової
діяльності»

Харків
ХДУХТ
2017

Методичні вказівки для виконання дипломних магістерських робіт для студентів факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», спеціалізації «Організація оптової, роздрібної торгівлі та біржової діяльності» [Електронний ресурс] / укл. : Д. М. Одарченко, М. С. Одарченко, Є. Б. Соколова: – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

Укладачі: д.т.н., проф. Д. М. Одарченко,
к.т.н., проф. М. С. Одарченко,
асист. Є. Б. Соколова.

Рецензент проф., канд. екон. наук. Г. А. Синицина

Кафедра товарознавства, управління якістю та екологічної безпеки

Схвалено навчально-методичною комісією факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

Протокол від «27» травня 2017 року № 16

Схвалено вченою радою ХДУХТ

Протокол від « 3 » липня 2017 року № 16

Схвалено редакційно-видавничою радою ХДУХТ

Протокол від «30» червня 2017 року № 6

© Одарченко Д. М., Одарченко М. С., Соколова Є. Б.,
укладачі, 2017

© Харківській державний університет
харчування та торгівлі, 2017

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Керівництво дипломною роботою	5
3.	Оцінювання рівня якості підготовки	5
4.	Організація виконання дипломної магістерської роботи	8
5.	Вимоги до змісту і структури дипломної магістерської роботи	9
5.1.	Загальні вимоги та структура дипломної магістерської роботи	14
5.2.	Зміст	15
5.3.	Основні частини дипломної роботи	15
5.4.	Висновки	19
5.5.	Список використаних джерел	20
5.6.	Додатки	21
6.	Правила оформлення дипломної магістерської роботи	22
6.1.	Загальні вимоги до оформлення	22
6.2.	Нумерація	23
6.3.	Подання текстового матеріалу	25
6.4.	Ілюстрації	28
6.5.	Таблиці	31
6.6.	Формули	33
6.7.	Посилання	33
6.8.	Додатки	36
7.	Підготовка до захисту дипломної магістерської роботи	37
8.	Список рекомендованої літератури	42
9.	ДОДАТКИ	45

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дипломна магістерська робота є підсумковою кваліфікаційною, яка дає змогу виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Державна атестація здійснюється на підставі оцінки якості засвоєння освітньо-професійної програми, рівня професійних знань, умінь та навичок, ступеня сформованості загальних та професійних компетенцій магістра, передбачених галузевими стандартами вищої освіти України зі спеціальності 8.03051005 «Організація оптової та роздрібної торгівлі».

Метою виконання дипломної магістерської роботи є осмислення проблеми, предмета й об'єкта наукового дослідження, оволодіння методами досліджень, застосування теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо діяльності підприємств та установ, закладів, організацій та їх об'єднань за видами економічної діяльності відповідно до узагальненого об'єкта дослідження магістра.

Дипломна магістерська робота повинна мати цілісний, логічний, доказовий і аргументований характер, містити аналіз проблеми дослідження, бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи. Дипломна магістерська робота виконується за матеріалами реальних об'єктів – організацій будь-якої форми власності, та їх об'єднань, які, як правило, є юридичними особами.

Тема дипломної роботи повинна відображати проблематику напрямів діяльності й основних виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності магістра.

2. КЕРІВНИЦТВО ДИПЛОМНОЮ РОБОТОЮ

Керівництво дипломними магістерськими роботами доручають кваліфікованим викладачам кафедри товарознавства, управління якістю та екологічної безпеки.

Обов'язки наукового керівника:

– надавати допомогу у виборі теми, розробці плану (змісту) дипломної роботи; доборі літератури, методології та методів дослідження та ін.

– аналізувати зміст роботи, висновки і результати досліджень;

– визначати поетапні терміни виконання роботи;

– контролювати відповідності змісту роботи обраній темі, наукової і практичної самостійності виконання студентом завдань, обґрунтованості висновків і пропозицій;

– контролювати виконання дипломної роботи;

– перевіряти окремі розділи та в цілому дипломну роботу;

– доповідати на засіданнях кафедри товарознавства, управління якістю та екологічної безпеки про виконання та завершення роботи.

Після виконання окремих розділів дипломної роботи студент подає їх керівнику на перевірку.

Перевірені розділи студент доопрацьовує чи перероблює у відповідності до вказаних зауважень, а після закінчення узгодження з керівником оформлює згідно з вимогами, що пред'явлені до роботи.

Дипломні магістерські роботи виконуються студентами в лабораторіях кафедри товарознавства, управління якістю та екологічної безпеки, в читальних залах університету, бібліотеках міста, в комп'ютерних класах і обчислювальному центрі ХДУХТ.

3. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ

Оцінювання рівня якості підготовки студента, який здобуває освітньо-кваліфікаційний рівень магістра здійснюють члени держаної екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, систем і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики.

Об'єктом оцінювання є сукупність знань, умінь і навичок, набутих компетенцій, відтворених у процесі виконання та захисту дипломної магістерської роботи.

Оцінювання рівня якості вищої освіти здійснюється членами Державної екзаменаційної комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентнісного підходу з урахуванням критеріїв оцінювання набутих загальних і професійних компетенцій.

Дипломна магістерська робота як інструмент оцінювання має продемонструвати вміння:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у т.ч. виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернет, даними статистичної та фінансової звітності);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати статистичні та математичні методи аналізу досліджуваної проблеми;
- застосовувати сучасні наукові методи для проведення емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій щодо предмета дослідження;
- узагальнювати результати та формулювати висновки щодо проведених досліджень.

Критеріями оцінювання дипломної магістерської роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного пункту плану та теми роботи загалом;
- науковість стилю викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильність оформлення роботи відповідно до вимог державних стандартів (при значних відхиленнях від установлених вимог робота може бути недопущена до захисту або це суттєво вплине на загальну оцінку).

Дипломна магістерська робота з ознаками плагіату рішенням державної екзаменаційної комісії знімається з розгляду, виставляється незадовільна оцінка.

Оцінюючи дипломну роботу, комісія враховує наукову новизну, якість наукового дослідження, практичну значимість, відповідність оформлення встановленим вимогам, уміння захистити сформульовані положення та висновки на засідання ДЕК.

Рівень якості підготовки магістра визначається за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та Європейською кредитно-трансферною системою (ЄКТС) («А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»).

Дипломна магістерська робота в якій розкрито тему, опрацьовано використані джерела, проаналізовано певну інформаційну та статистичну бази даних, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище, ніж «задовільно».

Робота, у якій надано власну оцінку використаним джерелам, самостійно проаналізовано підібраний статистичний матеріал, звітні дані підприємства/організації, на базі якого досліджувалася тема, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на «добре».

Робота, у якій наведено власну оцінку різноманітним джерелам, використано кількісні методи дослідження, побудовано формалізовану

модель проблеми, зроблено власні дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, а результати цієї роботи опубліковано у наукових виданнях або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на «відмінно».

Рішення щодо підсумкової оцінки приймається більшістю голосів членів ДЕК за результатами прилюдного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензента.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Дипломна магістерська робота має виконуватися відповідно до затверджених вимог календарного плану та завдання. На період виконання робіт на кафедрі товарознавства, управління якістю й екологічної безпеки складається загальний графік консультацій наукових керівників та консультантів, згідно з яким забезпечується систематична робота слухача над дипломною роботою.

Відповідно до календарних етапів студент має подавати роботу частинами на перегляд керівникові та консультантам, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену роботу на рецензування науковому керівникові. В результаті рецензування складається відгук наукового керівника. Порушення студентом календарного плану виконання окремих розділів роботи або роботи в цілому фіксується науковим керівником, який інформує завідуючого кафедрою. Якщо завідуючий кафедрою вважає за неможливе допустити дипломну магістерську роботу до захисту через її незадовільну якість, це питання заслуховується на засіданні кафедри за участю наукового керівника.

Обговорення оформлюється протоколом і подається ректору університету.

5. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ І СТРУКТУРИ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Тема дипломної магістерської роботи повинна відповідати профілю фаху студента, враховувати можливості виконання її практичної і експериментальної частини. Вона повинна бути по можливості короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми, вказувати на мету дослідження і його завершеність.

Студент може запропонувати свою тему дипломної роботи, обґрунтовуючи її актуальність, чи вибрати з числа вказаних у наведеній нижче тематиці дипломних магістерських робіт. Тема дипломної роботи закріплюється за кожним студентом відповідно його особистої письмової заявки (Додаток А).

Студенти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціалізації «Організація оптової, роздрібної торгівлі та біржової діяльності» можуть здійснювати наукові дослідження з таких проблем:

1. Дослідження конкурентного середовища та інфраструктури споживчого ринку.
2. Розробка проектів розвитку нових об'єктів у сфері оптової та роздрібної торгівлі та реконструкції існуючих – магазинів та їх мереж.
3. Розробка об'ємно-планувальних рішень для продовольчого (непродовольчого) магазину.
4. Формування та розвиток торговельних мереж у містах України.
5. Удосконалення структурно-територіальної організації роздрібної (оптової) торгівлі.
6. Організація закупівлі та продажу товарів на підприємствах оптової та роздрібної торгівлі різних форматів.
7. Розробка та впровадження новітніх технологій оптової та роздрібної торгівлі.

8. Організація мережі магазинів на автозаправних та автогазових станціях.
9. Особливості формування товарного асортименту та процесу продажу товарів на АЗС та АГЗС.
10. Особливості організації роздрібної торгівлі в напівстаціонарних, пересувних торговельних об'єктах.
11. Сучасні позамагазинні форми продажу товарів.
12. Створення та організація діяльності інтернет-магазину.
13. Організація біржової, аукціонної та комісійної торгівлі.
14. Розвиток та організація торгівлі на речових та оптових ринках.
15. Організація державних закупівель товарів.
16. Організація торгівлі сировиною, комплектуючими виробами, літаками, автомобілями, виробничим та торговельним обладнанням, нафтопродуктами та скрапленням газом.
17. Формування маркетингової стратегії і тактики торговельного підприємства .
18. Формування логістичної системи торговельного підприємства.
19. Управління логістичною діяльністю роздрібного (оптового) торговельного підприємства.
20. Організація роботи логістичного оператора на ринку складських (транспортних) послуг.
21. Організація закупівельної діяльності (логістики) торговельного підприємства (торговельної мережі).
22. Управління каналами розподілу підприємства оптової торгівлі.
23. Організація технологічного процесу на складі.
24. Організація роботи магазину на засадах франчайзингу.
25. Логістичний менеджмент корпоративної торговельної мережі.
26. Удосконалення методичного інструментарію аналізу товарного асортименту.
27. Рекламно-інформаційна діяльність підприємств торгівлі.

28. Управління торговельним обслуговуванням покупців у магазинах різного типу.

29. Підприємництво у сфері надання торговельно-посередницьких, транспортних митних та консалтингових послуг.

30. Державне регулювання підприємницької діяльності та самоорганізація суб'єктів торговельного підприємництва.

Зміст подають на початку дипломної роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків до розділу, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури.

Приклад оформлення змісту дипломної магістерської роботи наведено нижче.

«Впровадження системи електронної торгівлі для підвищення ефективності діяльності м'ясопереробного підприємства»

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Перспективи розвитку електронної комерції в Україні
- 1.2. Сутність і зміст електронної торгівлі
- 1.3. Системи і форми електронної торгівлі
- 1.4. Моніторинг ринку (обраного товару/послуги) в Україні

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

- 2.1. Об'єкти та предмет досліджень
- 2.2. Методи досліджень

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ М'ЯСОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Загальна характеристика підприємства (форма власності, організаційно-правова форма, основні економічні показники діяльності, матеріально-технічна база, чисельність працюючих, схема організаційної структури, організація охорони праці)
- 3.2. Існуючі методи продажу продукції на підприємстві
- 3.3. Впровадження електронної торгівлі на підприємство
 - 3.3.1. Електронна торгівля за системою B2C
 - 3.3.2. Оптимізація роботи підприємства за допомогою B2B рішень

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 4.1. Оцінка якості продукції, що виробляється на підприємстві
 - 4.1.1. Порівняльний аналіз якості маркування досліджуваних зразків
 - 4.1.2. Визначення органолептичних показників якості досліджуваних зразків
 - 4.1.3. Дослідження фізико-хімічних показників якості
 - 4.1.4. Дослідження мікробіологічних показників

Висновки до розділу 4

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

«Впровадження сучасних інформаційних логістичних систем
в управління складськими операціями на підприємстві»

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Поняття оптового ринку як місця і сфери здійснення оптової торговельної діяльності
- 1.2. Поняття та класифікація складського господарства
- 1.3. Вимоги до будови та влаштування складів
- 1.4. Моніторинг ринку (обраного товару/послуги) в Україні

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

- 2.1. Об'єкти та предмет досліджень
- 2.2. Методи досліджень

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННЯ СКЛАДСЬКИМИ
ОПЕРАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

- 3.1. Загальна характеристика підприємства (форма власності, організаційно-правова форма, основні економічні показники діяльності, матеріально-технічна база, чисельність працюючих, схема організаційної структури, організація охорони праці)
- 3.2. Аналіз структури складського господарства підприємства
- 3.3. Впровадження сучасних інформаційних логістичних систем в управління складськими операціями
- 3.4 Розрахунок економічної ефективності підприємства

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 4.1. Оцінка якості продукції, що виробляється на підприємстві
 - 4.1.1. Аналіз якості маркування досліджуваних зразків
 - 4.1.2. Визначення органолептичних показників якості досліджуваних зразків
 - 4.1.3. Дослідження фізико-хімічних показників якості
 - 4.1.4. Дослідження мікробіологічних показників

Висновки до розділу 4

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

5.1. Загальні вимоги та структура дипломної магістерської роботи

Дипломна робота має строго визначену структуру. Вона повинна містити такі основні елементи, які розміщені в певній послідовності.

Дипломна магістерська робота складається із:

- титульного аркуша;
- завдання на дипломну магістерську роботу;
- анотації та ключових слів;
- переліку умовних позначень;
- змісту;
- вступу;
- основної частини;
- висновків та пропозицій;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Зміст дипломної роботи визначається її темою. Рекомендований обсяг дипломної магістерської роботи – 100–120 сторінок (у т.ч. обсяг таких складових як вступ, висновки та пропозиції – до 5–6 сторінок). До цього обсягу не включено список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах + 10%. Співвідношення між теоретичною та експериментальною частинами (яка включає аналітичну) складає 1:3.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи та оформлюється відповідно до вимог, установлених вищим навчальним закладом (Додаток Б).

Завдання на дипломну магістерську роботу складається студентом разом з науковим керівником, науковим консультантом, підписується ними і затверджується завідувачем кафедри (Додаток В).

В **анотації** обсягом до 800 знаків зазначається прізвище та ініціали студента, назва дипломної магістерської роботи, основний зміст та результати дослідження. **Ключові слова** (слова специфічної термінології за темою, які найбільше відображають проблематику дослідження) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5–7.

Анотація повинна бути написана українською, російською та однією з іноземних мов (переважно – англійською), розміщуватися на окремому аркуші разом з ключовими словами та попереду змісту.

Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також використано мало відомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то **перелік умовних позначень** може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після анотації та списку ключових слів.

5.2. Зміст

Зміст дипломної магістерської роботи відображається в плані, розробленому за допомогою наукового керівника.

У змісті роботи повинні бути передбачені (умовно) два блоки теоретичних і експериментально – практичних товарознавчих та економіко – управлінських питань: І блок – теоретико-аналітичний; II блок – проектно-рекомендаційний та експериментально-практичний.

Зміст (план) розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів, підрозділів, пунктів і пунктів (якщо вони мають заголовки); висновки та пропозиції; список використаних джерел; додатки.

Навпроти кожної позиції проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладання матеріалу.

5.3. Основні частини дипломної роботи

У **вступі** зазначається проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження, актуальність проведення і мета досліджень в обраному напрямі, завдання, що вирішуються для досягання мети, об'єкт і предмет досліджень, наукова новизна, практична значущість роботи. Також визначається

апробатація результатів досліджень – виступи на наукових конференціях, публікації результатів дослідження. Обсяг вступу, зазвичай, не повинен перевищувати 2,5–3 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв’язання проблеми, обґрунтування необхідності дослідження для підприємств та організацій.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об’єкт дослідження визначається разом із вибором теми і є процесом або явищем, що породжує проблему ситуацію і обрано для вивчення.

Предмет дослідження є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об’єкта, різноманітні його якості, властивості тощо.

Об’єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальний та часткове. В об’єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської роботи.

Підприємство, за матеріалами якого виконано магістерську роботу. Наводять повну юридичну назву підприємства, за матеріалами якого виконано магістерську роботу. Вказують його організаційно-правову форму, галузеву приналежність, коли і ким засновано підприємство та його місце знаходження.

Наукова новизна передбачає формулювання короткої анотації самостійно отриманих наукових положень або рішень теоретичного чи прикладного характеру щодо предмету дослідження.

Практична значущість повинна відображати можливість упровадження в діяльність підприємств, організацій, установ результатів власних досліджень.

Апробація роботи повинна містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Зміст *основної частини* дипломної магістерської роботи викладають за розділами. Розділи можуть поділятися на підрозділи, пункти, підпункти.

Перший розділ дипломної магістерської роботи присвячується теоретико-методологічним аспектам обраного об'єкта та предмета досліджень.

У цьому розділі обґрунтовується теоретична база обраної проблеми, досліджується суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, здійснюється огляд літературних джерел, інтернет-ресурсів, нових розробок, опублікованих статистичних даних, іншої інформації, пов'язаних з темою дослідження, у тому числі іноземних авторів. Розкриваються підходи різних авторів до сутнісних характеристик, вказується в тому числі подібність та відмінність їх поглядів, а також обґрунтовуються свої власні погляди на проблему. Розглядаються методичні підходи до оцінки стану та напрямів розв'язання проблеми, визначення соціально-економічного ефекту, що очікується.

Наведений аналіз стану проблеми як в теоретичному, так і в правовому аспектах повинен містити обов'язкові посилання на джерела інформації (зі списку використаних джерел).

Під час розкриття теоретичних питань слід висвітлити елементи наукової новизни з формулюванням власної позиції автора щодо напрямку дослідження, оригінальні авторські пропозиції стосовно розбудови теоретичних і методичних питань.

У *другому розділі* магістерської дипломної роботи наводиться об'єкт, предмет та методи дослідження. Якщо методи є стандартними, то наводиться лише їх суть з посиленням на стандарт. При використанні нових методів, їх обов'язково слід описати і зробити посилання на джерело. В роботі наводять тільки ті методики і методи, що безпосередньо використані в роботі.

У *третьому розділі* міститься *проектно-рекомендаційна частина* дипломної магістерської роботи, де розробляють конкретні рекомендації, пропозиції, проекти розвитку торговельних об'єктів та вдосконалення їх бізнес-процесів, моделі управління параметрами розвитку та діяльності підприємств на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, узагальнених результатів аналізу, що викладені у теоретичному та аналітико-дослідницькому розділах магістерської роботи.

Почати цей розділ доцільно з відображення основних відомостей про підприємство: форма власності, організаційно-правова форма, основні показники економічної діяльності; матеріально-технічна база, чисельність працюючих, схема організаційної структури, **організація охорони праці** тощо.

Для підготовки цього розділу дипломної магістерської роботи студент має зібрати фактичні дані у період практики (стажування). Джерелом інформації є планові і фактичні показники господарської діяльності підприємства, статистична, бухгалтерська та управлінська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитування і обстежень, які виконуються студентом.

Особливе значення має правильне викладання накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз відповідної діяльності підприємства. Саме тому систематизовану інформацію подають у вигляді таблиць, графіків, діаграм із подальшим їх аналізом в основному тексті роботи.

У розрахунках для обґрунтування пропозицій обов'язковим є використання комп'ютерних програм. Написання роботи потребує використання також статистичних даних, нормативно-правових документів, довідкової та спеціальної літератури.

Експериментальна частина роботи містить власні товарознавчі дослідження студента, який повинен виявити вміння самостійно їх проводити та аналізувати результати. Обґрунтовують вибір об'єктів та методів,

подається схема досліджень, наводяться результати експериментальних досліджень. У роботі наводяться докази наукової гіпотези, методологія експерименту, зазначаються методи, що використовуються.

Розкриваються поняття щодо оцінки товару, зокрема, споживчих властивостей. Асортименту, безпечності та якості, а також визначення рівня конкурентоспроможності, позиціонування товару. Виявляються споживні переваги, аналізуються результати щодо ідентифікації, якості, безпечності, експертних та сертифікаційних досліджень товарів тощо.

Цей розділ також містить аналіз діяльності підприємств – об'єкт досліджень із питань організації виробництва, управління безпечністю та якістю, комерції, маркетингу, логістики, мерчандайзингу тощо.

Результати власних досліджень оформлюються у вигляді таблиць, графіків, рисунків з їх детальним аналізом. Студент повинен дати оцінку повноті вирішення поставлених завдань, достовірності одержаних результатів, характеристики досліджуваного об'єкта.

Дипломну роботу оформлюють відповідно до вимог ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення». Захист дипломної магістерської роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії.

5.4. Висновки

У ***висновках та пропозиціях*** містяться підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Висновки оформляються відповідно до поставлених завдань.

Висновки в кінці роботи не повинні підмінюватися механічним підсумуванням висновків, що знаходились в кінці розділів, а мають містити те нове, суттєве, що становить підсумкові результат досліджень, які часто подаються у вигляді певної кількості пронумерованих абзаців. Їх

послідовність визначається логікою побудови досліджень дипломної магістерської роботи.

Власні пропозиції щодо розв'язання проблемних питань відповідного об'єкта досліджень повинні кореспондуватися в висновках.

5.5. Список використаних джерел

До *списку використаних джерел* слід включати джерела, на які у тексті є посилання. Список складається з нормативних актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової та спеціальної літератури, фахових видань, електронних ресурсів. До нього не включаються підручники, навчальні посібники. Вимоги до оформлення списку використаних джерел наведено в ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліотечний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Використані джерела рекомендується розміщувати в порядку згадування джерел у тексті за їх наскрізною нумерацією. Однак це не виключає інші способи, зокрема, абетковий – за алфавітом прізвищ авторів або назв творів, він найзручніший для користування.

При складанні списку використаних джерел слід зважати на певні правила. До списку входять:

- офіційні документи, які публікуються від імені держаних або громадських організацій, установ і відомств і свідчать про актуальність досліджуваної теми;
- основні праці провідних спеціалістів у галузі;
- праці авторів, що відбивають усі точки зору на вирішення проблеми.

5.6. Додатки

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали у вигляді: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звітів, окремих інструкцій/положень/правил, результати соціологічних опитувань, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

6. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

6.1. Загальні вимоги до оформлення

При друкуванні дипломної магістерської роботи слід пам'ятати, що для зручності сприйняття на одній сторінці має бути 3–4 абзаци. Текст дипломної роботи треба старанно вчитати та перевірити на грамотність.

Дипломну магістерську роботу друкують за допомогою комп'ютера на одній сторінці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм), до тридцяти рядків на сторінці, що містить 1600–1700 друкованих знаків. Один авторський аркуш налічує 40 000 знаків і містить приблизно 24 сторінки дипломної магістерської роботи. Сучасні комп'ютерні тестові редактори самостійно регулюють кількість знаків у рядку. Можна також використовувати папір формату у межах від 203 x 288 до 210 x 297 мм і подавати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Рекомендований обсяг роботи – 100–120 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Текст дипломної магістерської роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше ніж 30 мм, правий – не менше ніж 1,5 мм, верхній – не менше ніж 20 мм, нижній – не менше ніж 20 мм. Текст набирається шрифтом Times New Roman, 14 кегль, масштаб 100%, звичайний, абзац 1,0–1,25 см, міжстрочковий інтервал 1,5 стандарт, текст без переносів.

Шрифт друку має бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту дипломної магістерської роботи має бути однаковою.

Вписувати в текст дипломної роботи окремі іноземні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності

основного тексту.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявлено в процесі написання дипломної магістерської роботи, можна виправити підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням на те саме місце або між рядками виправленого тексту (фрагмента малюнку) машинописним способом. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини дипломної магістерської роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин дипломної роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розряді підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовку пункту) за текстом має дорівнювати 3–4 інтервалам.

Кожну структурну частину дипломної магістерської роботи треба починати з нової сторінки.

6.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без значка №.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок дипломної магістерської роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках

номер проставляється у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують. Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. В кінці підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку має бути заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер розділу складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера має бути стояти крапка, наприклад «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку – заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати у дипломній магістерській роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються, вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках дипломної магістерської роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначаються словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатки.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в дипломній магістерській

роботі подану одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в дипломній магістерській роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частин таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз права над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Формули в дипломній магістерській роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номеру розділу і порядкового номеру формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, у яких вказують додаткові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітка» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

6.3. Подання текстового матеріалу

Текстовий матеріал дипломної магістерської роботи вельми різноманітний. До нього (крім розглянутих вище елементів) належать складові числівники, літерні позначення, цитати, посилання, переліки та ін., тобто те, що при оформленні дипломної роботи потребує знання особливих техніко-орфографічних правил.

У дипломних магістерських роботах використовуються, як правило, цифрова та словесно-цифрова форма запису інформації, зокрема *кількісні числівники*.

Прості кількісні числівники, якщо при них немає одиниць виміру, пишуться словами. Наприклад: *п'яти таблиць (не 5 таблиць), на трьох зразках (не на 3 зразках)*.

Складні кількісні числівники пишуться цифрами, за винятком тих, якими починається абзац (такі числівники пишуться словами). Числа зі скороченим позначенням одиниць виміру пишуться цифрами, наприклад *7л, 24 кг*. Після скорочення «л», «кг» та ін. крапка не ставиться.

Якщо кілька чисел стоять один за одним в тесті, скорочена назва виміру ставиться тільки після останньої цифри. Наприклад: *3, 14 та 25 кг*.

Кількість числівників узгоджується з іменниками в усіх відмінкових формах, крім називного і знахідного відмінків. Наприклад: *від п'ятдесяти гривень* (род. відм.), *шістдесяти бібліотекам* (дав. відм.) та ін. у формах називного та знахідного відмінків числівники керуються іменниками. Наприклад: *є п'ятдесят* (на. відм.) *публікацій* (род. відм.), *одержати п'ятдесят* (знах. відм.) *публікацій* (род. відм.).

Кількісні числівники при запису їх арабськими цифрами подаються без нарощення (відмінкових закінчень), якщо вони супроводжуються іменниками. Наприклад: *на 20 сторінках* (не *на 20-ти сторінках*).

При написанні порядкових числівників треба додержуватись таких правил. Прості та складні числівники пишуться словами. Наприклад: *третій*,

тридцять четвертий, двісті шостий. Винятком є випадки, коли написання порядкового номера обумовлено традицією, наприклад: *4-й Український фронт*.

Числівники, що входять до складних слів, у наукових текстах пишуться цифрами, наприклад: *15-томне видання, 30-відсотковий обсяг*. Останніми роками все частіше використовуються форми без нарощування відмінкового закінчення, якщо контекст не припускає ніяких подвійних тлумачень, наприклад: *у 3% обсязі*.

Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові значення. При запису після риски пишуть: а) одну останню літеру, якщо вони закінчуються на голосний (крім «о» та «у») або на приголосний звук; б) дві остання літери, якщо закінчуються на приголосний та голосний «о» чи «у». Наприклад: *третьа декада – 3-я декада (не 3-тя), п'ятнадцятий день – 15-й день (не 15-ий), десятого класу – 10-го класу (не 10-о або 10-ого)*.

При переліку кількох порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться тільки один раз, наприклад: *товари 1 то 2-го сорту*.

Після порядкових числівників, позначених арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, до якого відносяться, відмінкові закінчення не ставляться, наприклад: *у розділі 3, на рис.2*.

Так само, без відмінкових закінчень, записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення порядкових номерів століть, кварталів, томів, видань. Наприклад: *XXI століття* (не: XXI-ше століття).

У дипломних магістерських роботах часто зустрічаються *скорочення*. Це частина слова або усічене ціле слово. Такий скорочений запис слів і словосполучень використовується для зменшення обсягу тексту з метою дати максимум інформації. Скорочення слів здійснюється відповідно до ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила». Для утворення скорочень слів використовують три основних способи: 1) залишається тільки

перша (початкова) літера слова (*рік – р.*); 2) залишається частина слова, відкидається закінчення та суфікс (*рисунок – рис.*); 3) пропускається кілька літер у середині слова, замість яких ставиться дефіс (*університет – ун-т*).

У науковому тексті трапляються такі види скорочень: 1) літературні аббревіатури; 2) складноскорочені слова; 3) умовні графічні скорочення за частинами слів та початковими літерами.

Літерні аббревіатури складаються з перших (початкових) літер повних найменувань і розподіляються на: а) такі, що читаються за назвами літер (*США, ФРН*); б) такі, що читаються за звуками, позначеними відповідними літерами (*ВАК – Вища атестаційна комісія*).

Крім загальноприйнятих літерних аббревіатур використовуються запроваджені авторами літерні аббревіатури, які скорочено позначають якість поняття із відповідної галузі знань.

Іншим видом скорочень є *складноскорочені слова*, які складаються із поєднання: 1) усічених та повних слів (*профспілка – професійна спілка*); 2) тільки усічених слів (*колгосп – колективне господарство*). У наукових текстах крім загальноприйнятих складноскорочених слів використовуються також складноскорочені слова, розраховані на вузьке коло спеціалістів.

6.4. Ілюстрації

Ілюструвати дипломну магістерську роботу необхідно виходячи із загального задуму. Слід виключати ілюстрації випадкові, що пояснюють другорядні деталі тексту. Кожна ілюстрація має відповідати текстові, а текст – ілюстрації.

Ілюстрація має бути чітко відтворена (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації слід виконувати чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері (рис.1).

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідністю ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (під рисунковий надпис).

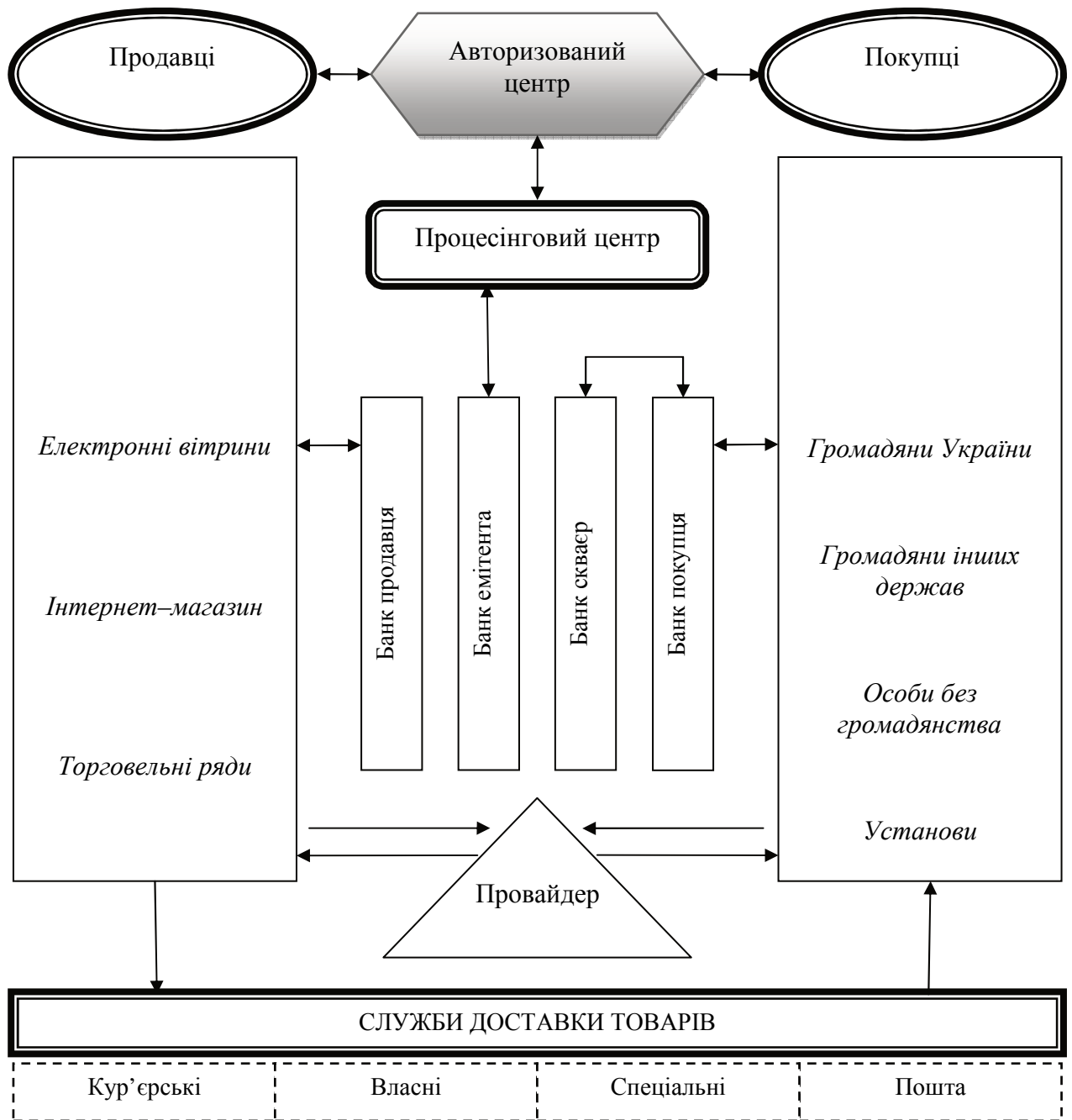

Рисунок 1.1 – Основні структури/ елементи системи B2C

Рис. 1 – приклад оформлення ілюстрованого матеріалу в дипломній магістерській роботі

Підпис під ілюстрацією зазвичай має основні чотири елементи:

– найменування графічного сюжету, що позначається скороченим

словом «Рис.»;

- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікація, яка будується так: деталі сюжету починаються цифрами, які виносяться у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад:

Рис. 1.24. Схема розміщення елементів касети:

- 1 – розмотувач плівки;
- 2 – сталеві ролики;
- 3 – провідний валик;
- 4 – опорні стояки.

У дипломній магістерській роботі слід застосовувати лише штрихові ілюстрації і оригінали фотознімків.

Фотознімки розміром, меншим за формат А4, наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4.

У тексті до ілюстрацій роблять посилання, що містять порядкові номери, під якими ілюстрації розміщені в дипломній роботі.

Основними видами ілюстрованого матеріалу в дипломній магістерській роботі є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому числі, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання в вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1».

6.5. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, слід оформлювати у вигляді таблиць (рис. 2).

Рис. 2 – структура таблиці

Таблиці є способом подання інформації при якому цифровий або текстовий матеріал групується в колонки, відокремлені одна від одної вертикальними і горизонтальними лініями.

Розрізняють *аналітичні* і *неаналітичні* таблиці. Перші таблиці є результатом обробки та аналізу цифрових показників.

Після таких таблиць, як правило, роблять узагальнення як нове (одержане з аналізу) знання. Воно уводиться в тексті словами: «таблиця дає змогу зробити висновок, що ...» та інші такі таблиці дають змогу виявити і сформулювати певні закономірності. В неаналітичних таблицях розміщують, як правило, необроблені статистичні дані, необхідні лише для інформації або констатації.

При оформленні таблиць пишеться слово «Таблиця», в правому верхньому куті, потім ставиться номер таблиці. Нижче, по центру ставиться

її назва, і розміщується безпосередньо сама таблиця. У таблиці допускається скорочення, всі цифри повинні знаходитися один під одним (одиниці під одиницями, десятки під десятками і так далі). Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Якщо таблиця займає дві і більше сторінок, то обов'язково потрібно нумерувати графи, щоб на наступній сторінці не повторювати оформлення колонок.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блока дипломної магістерської роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головну, в другому випадку – бокові.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Вміщувати в дипломну магістерську роботу слід тільки ті таблиці, котрі важко передати текстом (результати експериментальних спостережень, порівняння розбіжностей, докладні довідкові дані та ін.).

6.6. Формули

Деякі особливості має подання формул. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший крок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Наприклад:

$$q_1 = \frac{P_t - P_{gp_t}}{P_{em_t} - P_{gp_t}}, \quad (1.1)$$

де P_t – значення показника;

P_{gp_t} – значення мінімального (максимального) граничного показника;

P_{em_t} – значення еталонного показника.

Рівняння і формули слід виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (\times) і ділення (:).

Нумерувати слід лише найважливіші формули, на які є посилання в поданому тексті.

6.7. Посилання

Дипломну магістерську роботу як кваліфікаційну роботу оцінюють також за рівнем бібліографічного апарату, який є ключем до джерел, використаних студентом при її написанні. Бібліографічний апарат представлено цитування, посиланнями і списком використаних джерел.

Оформлення цитат. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи

іншого друкованого твору наводять цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування цитат:

– текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій графічній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується також вираз «так званий»;

– цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то від не зберігається;

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладанні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладанні думок автора, коректним щодо оцінювання його висновків і давати відповідні посилання на джерело;

– цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо те, і те знижує рівень наукової праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу;

– якщо необхідно виявити ставлення автора дипломної магістерської роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

– якщо автор дипломної магістерської роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робить специфічне застереження, тоді після тексту,

який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дисертації, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – Н.К.), (підкреслено мною. – Н.К.), (розрядка моя. – Н.К.).

Коли використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, які мають велику кількість сторінок, тоді посилання необхідно точно вказувати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в дипломній магістерській роботі.

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю, розглядуваний або згадуваний у тексті дипломної магістерської роботи інший документ (його частина або групи документів), необхідних для їх загальної характеристики, ідентифікації і пошуку.

При написанні дипломної магістерської роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться у дипломній роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання дипломної роботи. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, надають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, обсяг, інші вхідні дані. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тому разі, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання, або коли студент хоче показати еволюцію в поглядах автора.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, у посиланні необхідно точно вказувати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в дипломній магістерській роботі.

Посилання в дипломній магістерській роботі на джерела слід позначати порядковим номером за переліком посилань, виділення двома квадратними дужками, наприклад: «... у працях [1 – 6]...».

Допускається наводити посилання на джерела у висновках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному описові за переліком посилань із зазначенням номера. Наприклад, цитата в тексті:

«60-ті роки характеризувалися високими середньорічними темпами приросту національного доходу – 7,8 відсотка, витратами на науку з державного бюджету – 11,2 відсотків, чисельністю наукових працівників – 6,9 відсотка» [12].*

Відповідний опис у переліку посилань:

12. Оніпрієнко В. І. Історія української науки XIX–XX століть : навч. посіб. – К., 1998. – С. 215 – 216. Відповідне посилання виноски:

**[12] Оніпрієнко В. І. Історія української науки XIX–XX століть : навч. посіб. – К., 1998. – С. 215 – 216.*

Посилання на ілюстрації дипломної магістерської роботи позначають порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.1»; посилання на формули – порядковим номером формули в дужках. Наприклад, «... у формулі (3.2)». На всі таблиці дипломної магістерської роботи повинні бути посилання в тексті. При цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.4».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.4».

6.8. Додатки

Додатки оформляють як продовження дипломної магістерської роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті дипломної роботи.

Кожний такий додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток__» і велика літера, що

позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, наприклад, додаток А, додаток Б та ін.. Рекомендують не використовувати літери Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь для позначення додатків.

Текст кожного додатка за необхідності має бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У такому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку. Наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1. додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула А.1 – перша формула додатка А.

Після того як дипломна магістерська робота написана і відповідним чином оформлена, студент повинен здійснити самоперевірку роботи на відповідність її вимогам до дипломних робіт.

7. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюють члени Державної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики, вивчення у програмі державного екзамену, затверджених вченою радою ВНЗ.

Об'єктом оцінювання якості підготовки магістра є сукупність знань, умінь і навичок, набутої системи компетенцій магістра, відтворених у процесі вирішення комплексних кваліфікаційних завдань та/або виконання дипломної магістерської роботи.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюється членами Державної екзаменаційної комісії на основі принципів об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності та компетентного підходу для оцінки набутих компетенцій.

Рівень якості підготовки магістра визначається національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та Європейською кредитно-трансферною системою (ECTS). («А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»).

Критерії оцінювання рівня якості підготовки магістра використовуються диференційовано залежно від форм і методів державної діагностики, визначених у програмі ДЕК ВНЗ і розроблених ВНЗ самостійно.

Підсумкова оцінка з державного екзамену є сумою оцінок кожного із завдань.

Дипломна магістерська робота к метод оцінювання рівня якості підготовки магістра має продемонструвати вміння:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчою і нормативною базою, літературою, у т.ч. іноземними мовами, матеріалами глобальних інформаційних мереж, даними статистичної та фінансової звітності);
- логічно викласти матеріал;
- застосовувати методи дослідження, проводити експерименти;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження;
- формулювати висновки.

Захист дипломної магістерської роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого деканатом, в присутності державної екзаменаційної комісії. Захист дипломної магістерської роботи регламентується «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».

До захисту дипломних магістерських робіт допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Члени комісії заздалегідь знайомляться зі змістом роботи. На захист можуть бути запрошені керівники підприємств, організацій, установ, на замовлення яких було здійснено дослідження.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- відповіді студента на запитання членів комісії із захисту дипломної роботи та осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. У виступі мають міститися також відповіді на основі зауваження наукового керівника. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин.

Для кращого сприймання присутнім матеріалу бажано навести ілюстративний матеріал (власні таблиці, діаграми, графіки) на великих аркушах паперу або у вигляді електронної презентації.

Під час захисту дипломної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження, а також у виступах на захисті.

Результати захисту дипломної магістерської роботи визначаються з урахуванням якості виконання всіх частин дипломної магістерської роботи та рівня її захисту. При визначенні оцінки слід зважати на самостійність виконання роботи, новітність та сучасність наведеної у літературному огляді інформації, вміння студента пов'язувати теоретичні питання з практикою, вміння логічно мислити та робити обґрунтовані висновки стосовно результатів, що одержані у експериментальній частині роботи. Оцінка за дипломну роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість. Оцінка за дипломну роботу заноситься до залікової

книжки студента та в екзаменаційну відомість. Шкала диференційованого оцінювання результатів виконання дипломної роботи та відповідність оцінок за національною та європейськими шкалами наведено нижче у таблиці.

Таблиця

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	ВІДМІННО – відмінне виконання дипломної роботи на актуальну тему, отримані результати науково обґрунтовані. Відповіді студента під час захисту свідчать про глибокі знання, формулюються правильно (за змістом, логікою та стилем)	90–100	Відмінно
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – дипломна робота та її захист відповідає ознакам оцінки «відмінно». Виявлено широкий кругозір, уміння логічно мислити. Проте у відповідях допускаються неточності, які не змінюють суті питання	82–89	Добре
C	ДОБРЕ – дипломна робота та її захист відповідає ознакам оцінки «добре». В роботі та у відповідях на запитання є певна кількість помилок	74–81	Добре
D	ЗАДОВІЛЬНО – дипломна робота та її захист відповідає в основному вимогам, які пред'являються. Однак у відповідях допускаються труднощі у встановленні практично-наслідкових зв'язків між явищами і процесами. Оперування фактами на рівні запам'ятовування	64–73	Задовільно
E	ДОСТАТНЬО – виконання дипломної роботи та її захист задовольняє мінімальним вимогам	60–63	Задовільно
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – дипломна робота та її захист не відповідають вимогам, які пред'являються, студент не знає більшої частини фактичного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами, завчив матеріал без його усвідомлення. Студент може подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням	35–59	Незадовільно

F	НЕЗАДОВІЛЬНО – дипломна робота та її захист не відповідають вимогам, які пред'являються. Студент зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою	1–34	Незадовільно
---	--	------	--------------

Найкращі роботи рекомендуються на конкурси студентських робіт, а також до друку в студентських збірниках. Дипломні магістерські роботи подаються на конкурси, коли вони являють собою розробки, проведені студентами в процесі навчання, і отримані в них результати опубліковані, впроваджені в практику або в навчальний процес. При цьому учасниками конкурсу можуть бути студенти поточного навчального року або ті, хто закінчив ВНЗ у поточному навчальному році.

Захищені дипломні магістерські роботи здаються кафедрами в архів університету та зберігаються протягом 5 років.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі акти та нормативні документи

1. Про захист прав споживачів (зі змінами і доповненнями). Закон України від 15.12.1993 р. №3682-XII [Електронний режим]. – Режим доступу: www.rada.ua.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. – № 436-ІУ // Голос України, 2003. – 14 березня. С. 1–30.

3. Порядок заняття торговельною діяльністю та правила торговельного обслуговування населення (зі змінами і доповненнями). Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України 08.02.1995 р. – №108 // Правила торгівлі. – Харків: ООО «Конус», 2001. – С. 14–41.

4. Правила продажу продовольчих товарів (зі змінами та доповненнями). Затверджено наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 11.07.2003 р. – № 185. [Електронний режим]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

5. Правила продажу непродовольчих товарів (зі змінами і доповненнями). Затверджено наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 11.03.2004 р. – № 98. [Електронний режим]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

6. Правила торгівлі на ринках (зі змінами і доповненнями). Затверджено наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 26.02.2002 р. – № 57. [Електронний режим]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

7. Правила роботи дрібнороздрібної торговельної мережі (зі змінами і доповненнями). Затверджено наказом МЗЕЗторгу України від 27.05.1996 р. № 369 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 96–102.

8. Правила продажу товарів на замовлення та на дому у покупців. Затверджено наказом МЗЕЗторгу України від 29.03.1999 р. № 199 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 189–193.

9. Правила продажу товарів поштою. Затверджено наказом МЗЕЗторгу та Держкомзв'язку України від 17.12.1999 р. № 153/48 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 176–183.

10. Правила торгівлі в розстрочку (зі змінами та доповненнями). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.1998 р. – № 997 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 159–167.

11. Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами (зі змінами та доповненнями). Затверджено наказом МЗЕЗторгу від 13.03.1995 р. № 37 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 148–155.

12. Про затвердження методичних рекомендацій про атестацію об'єктів роздрібної торгівлі та порядок віднесення їх до певних атестаційних категорій. (Наказ № 276 від. 19.02 р. Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України) // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – №95 (763). – С.8–19.

13. Рекомендації з організації продажу товарів методом самообслуговування. Затверджено наказом Міністерства економіки від 20.07.2000 р. – № 153 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 199–213.

14. Рекомендації з організації продажу товарів за зразками. Затверджено наказом Міністерства економіки від 20.07.2000 р. – № 152 // Правила торгівлі. – Харків: Конус, 2001. – С. 194–198.

Основна література

1. Технологія й обслуговування підприємств торгівлі : підручник / В. М. Ребіцький, Я. М. Антонюк, П. Ю. Балабан та ін. – К. : Либідь, 2006. – 304 с.

2. Організація торгівлі : підручник. 2-ге видання, перероб. та доп. / за редакцією В. В. Апопія. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 616 с.

3. Комерційна діяльність на ринку товарів та послуг / за ред. В. В. Апопія, Я. А. Гончарука – Львів : ЛКА. 2001. – 450 с.

4. Комерційна діяльність : підручник / за ред. В. В. Апопія, С. Г. Бабенко, Я. А. Гончарука та ін., – 2-ге вид., перероб., доп. – К. : Знання, 2008. – 558 с.

5. Балабанова Л. В. Комерційна діяльність: маркетинг і логістика. / Л. В. Балабанова, А. М. Германчук – К. : Персонал, 2004. – 288 с.

Додаткова література

1. Макарова М. В. Електронна комерція : посібник для студентів ВНЗ / М. В. Макарова – К. : Академія, 2002. – 272 с.

2. Экономика и организация деятельности торгового предприятия : учебник / под общ. ред. А. Н. Соломатина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 292 с.

3. Калита Д. М. Комп'ютерні мережі. Апаратні засоби та протоколи передачі даних: навч. посібник / Д. М. Калита ; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка ; за ред. О. В. Третяка. — К. : Київський університет, 2003.

4. Антохонова І., Про використання інформаційних технологій і їх вплив на розвиток економіки І. Антохонова, О. Палухіна // Питання статистики. – 2012. – № 5. – С. 61–67.

5. Салій Т. М. Електронна комерція та Інтернет в інформаційному секторі економіки / Т. М. Салій // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. – К., 2010. – Вип. 9(76) – С. 114–117.

6. Дашков Л.П., Организация, технология и проектирование торговых предприятий. – М. : Маркетинг, 2001. – 256 с.

7. Дашков Л. П., Коммерция и технология торговли. Л. П. Дашков, В. К. Памбучнян – М. : Маркетинг, 2002. – 596 с.

8. Зубкова И. Н. Организация торговли непродовольственными товарами : учеб. пособие. И. Н. Зубкова – М. : Маркетинг, 2000. – 345 с.

9. Ілляшко С. М. Інфраструктура товарного ринку: оптова торгівля, посередницька діяльність, транспортно-посередницька, інформаційна, організаційно-комерційна діяльність, роздрібна торгівля, лізинг,

персональний продаж // Маркетинг. Бакалаврський курс. / за ред. Ілляшко С. М. – Суми : Універсальна книга, 2004. – С. 66–182.

10. Организация коммерческой деятельности : справ. пособие / С. Н. Виноградова, С. П. Гурская, О. В. Пигунова и др. – Минск : Высшая школа, 2010 – 464 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зав. кафедри _____

студента ____ курсу групи ____
факультету _____ управління
торгівельно-підприємницькою
та митною діяльністю

_____ (ПБ у род. відм.)

Заява

Прошу дозволити мені виконання дипломної роботи з теми _____

_____ під керівництвом _____.

Дата

Підпис

Додаток Б

Харківський державний університет харчування та торгівлі
(повне найменування вищого навчального закладу)

факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

кафедра товарознавства, управління якістю та екологічної безпеки
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

із теми: « _____
_____ »

Виконав: студент ___ курсу, групи _____
спеціальності _____

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

спеціалізації _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Харків – _____ року

Додаток В

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____

Кафедра _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____

Спеціальність _____

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри

«__» _____ 20__ р.

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: _____

керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи: _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить зробити): _____

5. Перелік графічного матеріалу _____

6. Консультант розділів дипломної роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1, 2, 3,4			

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Отримання завдання		
2	Огляд літератури за темою диплому		
3	Формулювання задач дослідження, вибір предметів дослідження, планування експерименту		
4	Виконання третього розділу		
5	Написання четвертого розділу		
6	Формування висновків та пропозицій		
7	Оформлення списку літератури		
8	Оформлення додатків		

Студент _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівник проекту _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Додаток Г

ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка _____ до захисту дипломного проекту (роботи)
(прізвище та ініціали)

спеціальністю _____

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціальності)

з теми: _____

Дипломний проект (робота) і рецензія додаються.

Декан факультету _____

(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті _____
(прізвище та ініціали студента)

_____ з 20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки, спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%;

шкалою ECTS: A __%; B __%; C __%; D __%; E __%.

Секретар факультету _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломного проекту (роботи)

Студент _____

Керівник проекту (роботи) _____

(підпис)

“ _____ ” _____ 20__ року

Висновок кафедри про дипломний проект (роботу)

Дипломна робота розглянута. Студент _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 20__ року

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНИХ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

для студентів факультету управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціалізації «Організація оптової, роздрібно́ї торгівлі та біржової
діяльності»

Укладачі:

ОДАРЧЕНКО Дмитро Миколайович
ОДАРЧЕНКО Микола Семенович
СОКОЛОВА Євгенія Борисівна

Відповідальний за випуск зав. кафедри проф., канд. техн. наук
М. С. Одарченко
Техн. редактор А. О. Гончарова

План 2017 р., поз. 79/

Підписано до друку 28.03.2017 р. Один електронний оптичний диск
(CD-ROM); супровідна документація. Об'єм даних Мб. Тираж 10 прим.

Видавець і виготівник
Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4417 від 10.10.2012 р.

